

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทเป็นอย่างมากในระบบเศรษฐกิจไทยซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนี้เกี่ยวข้องกับธุรกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการเพิ่มการผลิตและการบริการต่างๆเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในประเทศ เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหารไปป้อนตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ก็จะเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้เป็นอย่างดี หรือในเมืองท่องเที่ยว ก็อาจจะเป็นผู้นำเที่ยวด้วย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมายและกว้างขวาง เนื่องจากเป็น อุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัท นำเที่ยว ฯลฯ ส่วนในธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาว่างมาจับจ้องก่อสร้าง เป็นต้น การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ใดก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าอาหารซื้อผลิตผลพื้นเมือง และหากพักแรมก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก เงินที่จ่ายออกไปนี้จะไม่ตกอยู่เฉพาะกับ โรงแรมแต่จะกระจาย ออกไปสู่เกษตรกรรายย่อยต่าง ๆ เมื่อหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นที่ระลึกได้ก็จะมีการใช้วัสดุ พื้นบ้านมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก ซึ่งประเทศไทยนั้นมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ตามท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน มีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น อุทยานวนอุทยาน น้ำตก ทะเล เป็นต้นจึงเป็นที่น่าสนใจของชาวต่างชาติที่จะเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยซึ่งดูได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในแต่ละปี

ดังตาราง 1.1

ตาราง 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2549-2553

นักท่องเที่ยว/รายได้	2549	2550	2551	2552	2553
จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)	13,821,802	14,464,228	14,584,220	14,149,841	15,936,400
อัตราการเพิ่มขึ้น(%)	-	+4.65	+0.83	-2.98	+12.63
รายได้(ล้านบาท)	482,319.17	547,781.81	574,520.52	510,255.05	592,794.09
อัตราการเพิ่มขึ้น(%)	-	+13.57	+4.88	-11.19	+16.18

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตารางที่ 1.1 จะได้ว่านักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2552 นั้นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยลดลงเนื่องจากการแข็งค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 และภาวะเศรษฐกิจโลกโดยเฉพาะทางยุโรปและสหรัฐอเมริกา แต่ในปี 2553 นักท่องเที่ยวและรายไดยังคงเพิ่มมากขึ้นกว่าปีก่อนๆมา

สำหรับจังหวัดเชียงรายถือเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีความน่าสนใจเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ยังคงวัฒนธรรมชาวเขาไว้หลายเผ่าและมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมายเช่น วัดร่องขุ่น ดอยตุง สามเหลี่ยมทองคำ แม่สาย และถนนคนเดินเป็นต้นซึ่งดูได้จากตางนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

ตาราง 1.2 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2548 - พ.ศ.2553

รายละเอียด	2548	2549	2550	2553
นักท่องเที่ยว (คน)	1,148,173	1,332,518	1,436,435	2,288,218
อัตราการเพิ่มขึ้น(%)	-	+16.06	+7.80	+59.30
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	5,554.72	7,012.43	7,462.35	N.A.
อัตราการเพิ่มขึ้น(%)	-	+26.25	+6.42	-

ที่มา: สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว

จากตารางที่ 1.2 จะเห็นได้ว่ามีนักท่องเที่ยวและรายได้ที่ได้ที่เข้ามาในจังหวัดเชียงรายนั้นมีมากขึ้นทุกๆปี ในปี 2549 นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 16.60 และรายได้เพิ่มขึ้น 26.25 จากปี 2550-2553 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 59.30

ตาราง 1.3 ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยว จำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายในจังหวัดเชียงราย

หน่วย:บาท/คน/วัน

รายละเอียด	2548		2549		2550	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ค่าที่พัก	679.17	25.12	608.75	24.14	658.27	25.67
ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	662.60	24.50	603.12	23.92	601.95	23.47
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	421.66	15.59	428.57	16.99	419.33	16.35
ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	332.79	12.30	303.94	12.05	284.76	11.10
ค่าพาหนะเดินทางในจังหวัด	263.65	9.75	267.60	10.61	283.26	11.04
ค่าบริการท่องเที่ยวภายในจังหวัด	251.91	9.31	225.51	8.94	217.49	8.48
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	91.70	3.39	83.64	3.31	99.12	3.86
รวม	2,703.48	100.00	2,521.13	100.00	2,564.18	100.00

ที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายที่ได้จากการที่นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าและของที่ระลึกซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญของรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับสองในปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 23.47 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยของที่ระลึกและสินค้าสามารถหาซื้อได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งถนนคนเดินนั้นได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักท่องเที่ยวเพื่อเดินทางไปซื้อของที่ระลึก ถนนคนเดินเกิดจากจังหวัดเชียงรายร่วมกับเทศบาลนครเชียงราย จัดโครงการถนนคนเดิน “กาเด็ยงฮายรำลึก” เชิญชวนนักท่องเที่ยวและประชาชนร่วมสัมผัสวิถีชีวิตแบบล้านนาในอดีตที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสินค้าของดีของเชียงราย กำหนดเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 และทุกวันเสาร์ของเดือน ที่ถนนคนเดินตั้งแต่สี่แยกสำนักงานยาสูบฯ ไปจนถึงสี่แยกธนาคารออมสิน การจัดแบ่งพื้นที่ของถนนคนเดิน ซึ่งจะมีการจัดพื้นที่ 3 โซน ดังนี้

โซนที่ 1 เริ่มตั้งแต่ สี่แยกธนาคารออมสินถึงสี่แยกศาลจังหวัด เป็นโซนที่จัดให้เป็นแหล่งรวมของชุมชน OTOP ชื่อนำของเชียงรายกว่า 1272 ร้านค้า ร้านสินค้าโครงการหลวง สินค้าและผลิตภัณฑ์ชาวเขา

โซนที่ 2 เริ่มจากสี่แยกศาลจังหวัดเชียงรายถึงสี่แยกสวนตุ้งและ โคม มีการจำหน่ายสินค้างานทำมือ และหัตถกรรม งานฝีมือทั้งจากเยาวชนและประชาชน และบริเวณหน้าสวนตุ้งโคมฯ จัดให้มีลานกิจกรรมช่วงฝน ซึ่งเป็นลานการแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนเชียงรายที่หาได้ยากใน

ปัจจุบัน เช่น หอมเมือง ฟอนติมะผาบ ตึกลองสะบัดชัย เป็นต้นบริเวณถนนด้านข้างสวนตุ่ง (ทิศตะวันตก) กิจกรรมสปาและนวดแผนไทยและสมุนไพรไทยรวมกว่า 720 ร้านค้าและจุดบริการ

โซนที่ 3 เริ่มต้นที่แยกสวนตุ่งและโคม ถึงสี่แยกสำนักงานยาสูบ มีการแสดงนิทรรศการต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด และของตกแต่งบ้านที่สวยงาม บริเวณสนามบาสเก็ตบอล และถนนด้านข้างสวนตุ่ง มีกิจกรรมลานอาหารเครื่องคั่ว และกาดหมั้วคั่วแดง ทุกท่านจะได้มีโอกาสชิมอาหารตำรับดั้งเดิมของเชียงราย (ของกินบ้านเก่า) เช่น ไข่ป๋าม แก้งกระดังงา ข้าวางปิ้ง ข้าวควบอ้อยส้ม เป็นต้นมีร้านค้าทั้งสิ้น 882 ร้านค้าซึ่งรวมทั้งสามโซนมีร้านค้าทั้งหมด 2874 ร้านค้าในถนนคนเดินจังหวัดเชียงราย โดยทางเทศบาลนครเชียงรายนั้นได้มีการจัดเก็บค่าเช่าสถานที่ตารางเมตรละ 50 บาท

สำหรับบรรยากาศในงานนั้นถูกตกแต่งบริเวณงานด้วยโคมไฟแบบล้านนาและตุ่งทอ ซึ่งจะสะท้อนเอกลักษณ์ของเชียงรายให้งดงามและน่าชื่นชมมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกได้ถึงบรรยากาศแบบล้านนา ในสมัยก่อน และเพื่อรักษาสีงแวดล้อม ลดภาวะโลกร้อนนั้น เทศบาลได้กำหนดให้ผู้จำหน่ายสินค้าและอาหารในแต่ละโซนให้ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใช้ถุงกระดาษ ถ้วยชามที่ทำจากใบตอง ตะกร้าไม้ไผ่และลดการใช้ถุงพลาสติก เป็นต้นถือเป็นเรื่องหนึ่งกิจกรรมสำคัญที่จะสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่จังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะในช่วงที่ถือว่าการเริ่มต้น “ฤดูท่องเที่ยวเชียงราย” ซึ่งนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสบรรยากาศของฤดูหนาวที่เชียงราย และท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ทั้งด้านประวัติศาสตร์และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามแล้ว กิจกรรมการจัดถนนคนเดินนี้ก็จะเป็นแหล่งรวมของฝากของกินที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนล้านนาแบบดั้งเดิมอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่าถนนคนเดินนั้นมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเลือกซื้อเลือกชมสินค้าและบริการจากคนในจังหวัดเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในจังหวัดเชียงราย เนื่องจากก่อนหน้านี้ไม่มีรายงานหรือการศึกษาที่ศึกษาความเต็มใจจ่ายค่าเช่าสถานที่ ดังนั้นผู้ศึกษาได้มีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้ขายในกิจกรรมถนนคนเดินเพื่อที่จะนำมาปรับปรุงถนนคนเดินให้ดีขึ้น และเมื่อมีการปรับปรุงถนนคนเดินแล้วความเต็มใจจ่ายค่าเช่าถนนคนเดินของผู้เช่าสถานที่นั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อที่จะหาจุดสูงสุดของความเต็มใจจ่ายและปัจจัยที่มีส่งผลกระทบต่อความเต็มใจจ่ายค่าเช่าในกิจกรรมถนนคนเดินจังหวัดเชียงราย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ขายสินค้าถนนคนเดินจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเช่าที่ในการขายสินค้าที่ถนนคนเดินจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายค่าเช่าในการขายสินค้าที่ถนนคนเดินจังหวัดเชียงราย

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อทราบถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจค่าเช่าจ่ายต่ำสุด ค่าเช่าจ่ายสูงสุด และค่าเฉลี่ยที่ผู้ขายเต็มใจจ่าย ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อค่าความเต็มใจจ่ายของผู้ขายสินค้าที่มีต่อการได้รับการบริการจากเทศบาลนครเชียงรายในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจังหวัดเชียงรายเพื่อนำไปเป็นแนวทางสำหรับเทศบาลในการปรับปรุงค่าเช่า และบริการอื่นๆให้สอดคล้องตรงความต้องการผู้เช่า

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ขายสินค้าในถนนคนเดินจังหวัดเชียงรายที่ได้รับการบริการจากเทศบาลนครเชียงราย และศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเช่าสถานที่ขายสินค้าบนถนนคนเดิน รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ขายซึ่งเป็นข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเช่าสถานที่ของผู้ขายสินค้าในแต่ละโซนซึ่งมีทั้งหมด 3 โซนในกิจกรรมถนนคนเดิน โดยรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555

1.5 นิยามศัพท์

ความเต็มใจจ่าย หมายถึง การแสดงออกในรูปตัวเงินหลังจากที่ได้รับการบริการจากเทศบาลที่ให้บริการกับผู้ขายในกิจกรรมถนนคนเดิน

ผู้ขาย หมายถึง ผู้ที่ขายสินค้าและจ่ายค่าเช่าที่ในกิจกรรมถนนคนเดินจังหวัดเชียงราย